

PONUDA I POTRAŽNJA: PRIMJENA

PONOVIMO

ŠTO PROUČAVA EKONOMIKA?

- Proučava na koji način alocirati oskudne resurse.
- Resursi su:
 - Zemlja – svi prirodni resursi
 - Radna snaga – sav ljudski napor
 - Zaposlena radna snaga
 - Poduzetnici
 - Kapital – svi resursi koji se koriste u proizvodnji a koje su stvorili ljudi
- Resurs je oskudan ako ga ne bi bilo dovoljno da zadovolji potrebe svih ljudi koji bi ga potraživali u slučaju da je besplatan
- Tri glavna problema alokacije resursa:
 - **ŠTO:** Koja dobra i usluge trebaju biti proizvedeni i u kojim količinama?
 - **KAKO:** Kako bi ta dobra i usluge trebali biti proizvedeni?
 - **ZA KOGA:** Tko bi trebao konzumirati proizvedena dobra i usluge?

PONOVIMO

OPORTUNITETNI TROŠAK

- Oportunitetni trošak opcije A je ono što gubimo jer nismo izabrali alternativnu opciju (ako ima više alternativa uzimamo u obzir najbolju).
- Primjer:
 - Advokat (sat vremena dokolice ili sat vremena rada)
 - Studij ili zaposlenje:
 - za vrijeme studija trebaju se platiti troškovi (školarina, knjige, pribor), recimo 7000 kuna
 - Dok osoba nije zaposlena gubi mogući dohodak recimo ukupno 60 000 kuna
 - Oportunitetni trošak godine studija je 67000 kuna
- Oportunitetni trošak je subjektivan

POTRAŽNJA I PONUDA

- Potražnja je količina dobra koje kupci žele kupiti po danoj cijeni pri čemu se gledaju sve moguće cijene
- Ponuda je količina dobra koje proizvođači žele proizvesti po danoj cijeni pri čemu se gledaju sve moguće cijene
- Ponuda i potražnja mogu se iskazati grafovima gdje je cijena y-os, a količina x-os
- Točka ravnoteže je ona u kojoj je ponuda jednaka potražnji (ravnotežna cijena i ravnotežna količina)
 - Po toj cijeni se tržište raščisti (market clears)
 - Stock market - fleksibilne cijene – uvijek u ravnoteži
 - Tržište radne snage – nefleksibilne cijene – treba vremena dok se postigne ravnoteža

DETERMINANTE POTRAŽNJE

○ Cijena drugih proizvoda

- Substituti (proizvodi koji se koriste u istu svrhu, alternative)
 - Veća cijena supstituta povisuje potražnju našeg proizvoda
- Komplementarni proizvodi (koji se konzumiraju zajedno)
 - Povećanje cijene komplementarnog proizvoda snižava potražnju za našim proizvodom
- Novi proizvod se može gledati na ovaj način: kao da je uvijek postojao ali je bio skup i izvan svačijeg dosega, zatim cijena pada i potražnje veća od 0, pri tome pomaže potražnji komplementarnih proizvoda i smanjuje potražnju za supstitutima.

DETERMINANTE POTRAŽNJE

○ Dohodak potrošača

- S porastom dohotka raste potražnja
- Ako za nekim dobrom pada potražnja kad dohodak raste, takvo dobro je inferiorno (npr. jeftine stvari loše kvalitete)

○ Ukusi potrošača

- Moda (mini vs. maxi), stil života (prehrambeni proizvodi s manje masnoće i šećera,..)

DETERMINANTE PONUDE

○ Tehnologija

- Krivulja ponude odgovara danoj tehnologiji
 - Poboljšanje tehnologije povećava ponudu

○ Sirovine

- Krivulja ponude odgovara danim cijenama sirovina
 - Smanjenje cijena sirovina povećava ponudu

POMACI U KRIVULJAMA

- Translatirana krivulja- promjena u potražnji (ponudi)
- Pomaci po krivulji – promjena u potraživanoj (ponuđenoj) količini
 - Uzroci: oportunitetni trošak, cijene sirovina, tehnologija, ukusi, dohodak, cijena drugih dobara

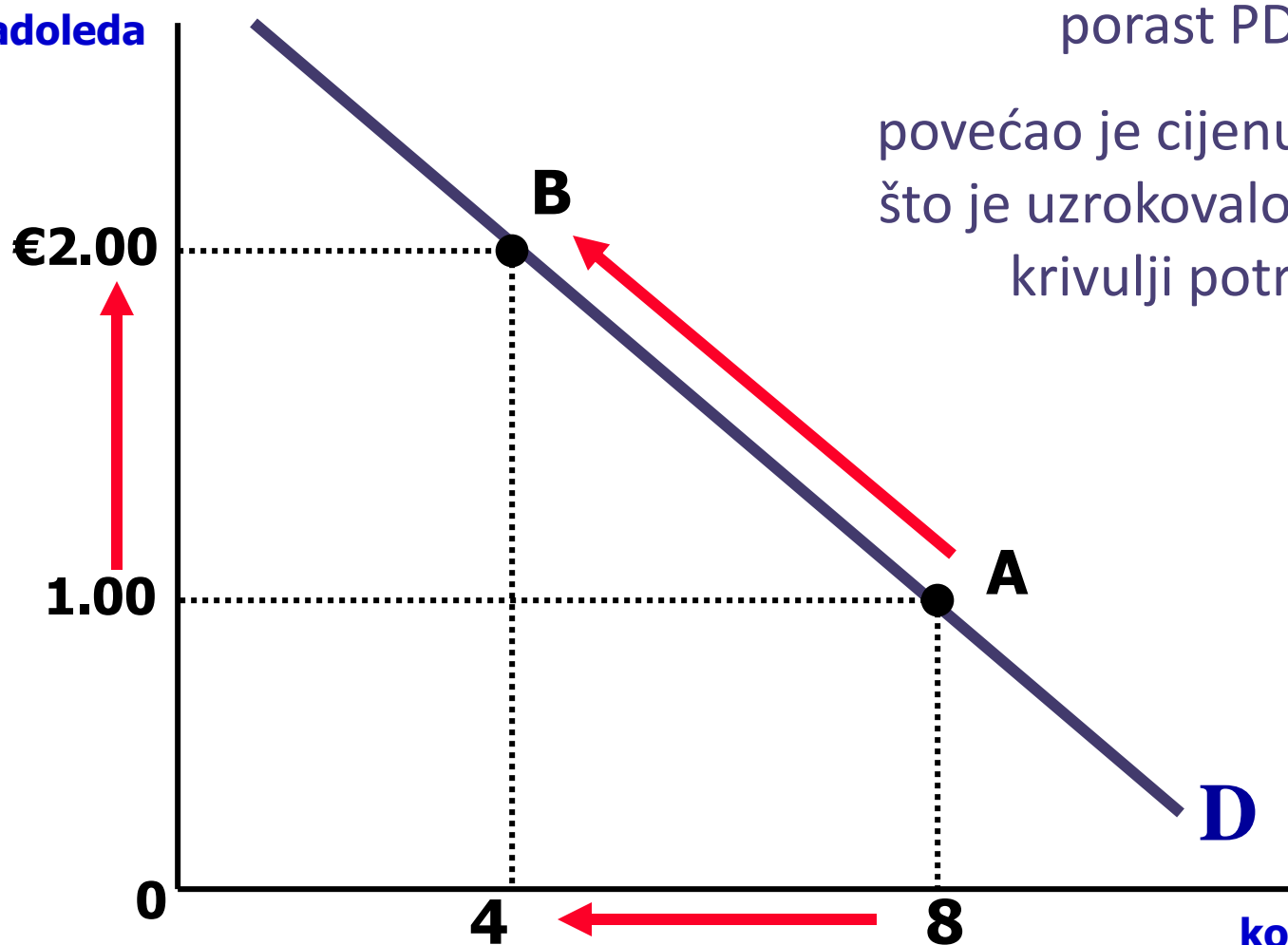
A. PROMJENA KOLIČINE POTRAŽNJE VS. PROMJENE POTRAŽNJE

- *potražnja* = broj jedinica nekog dobra kojeg je pojedinac voljan i može kupiti po određenoj cijeni
- ***promjena količine potražnje*** = pomak iz jedne točke u drugu točku krivulje potražnje uzrokovan promjenom cijene dobra

A.

PROMJENA KOLIČINE POTRAŽNJE

cijena
sladoleda

porast PDV-a

povećao je cijenu sladoleda
što je uzrokovalo pomak po
krivulji potražnje

○ mogući utjecaji na promjenu potražnje – **cijele funkcije**

- prihod kupca
- cijena sličnih dobara
- okus proizvoda
- očekivanja kupaca
- broj kupaca

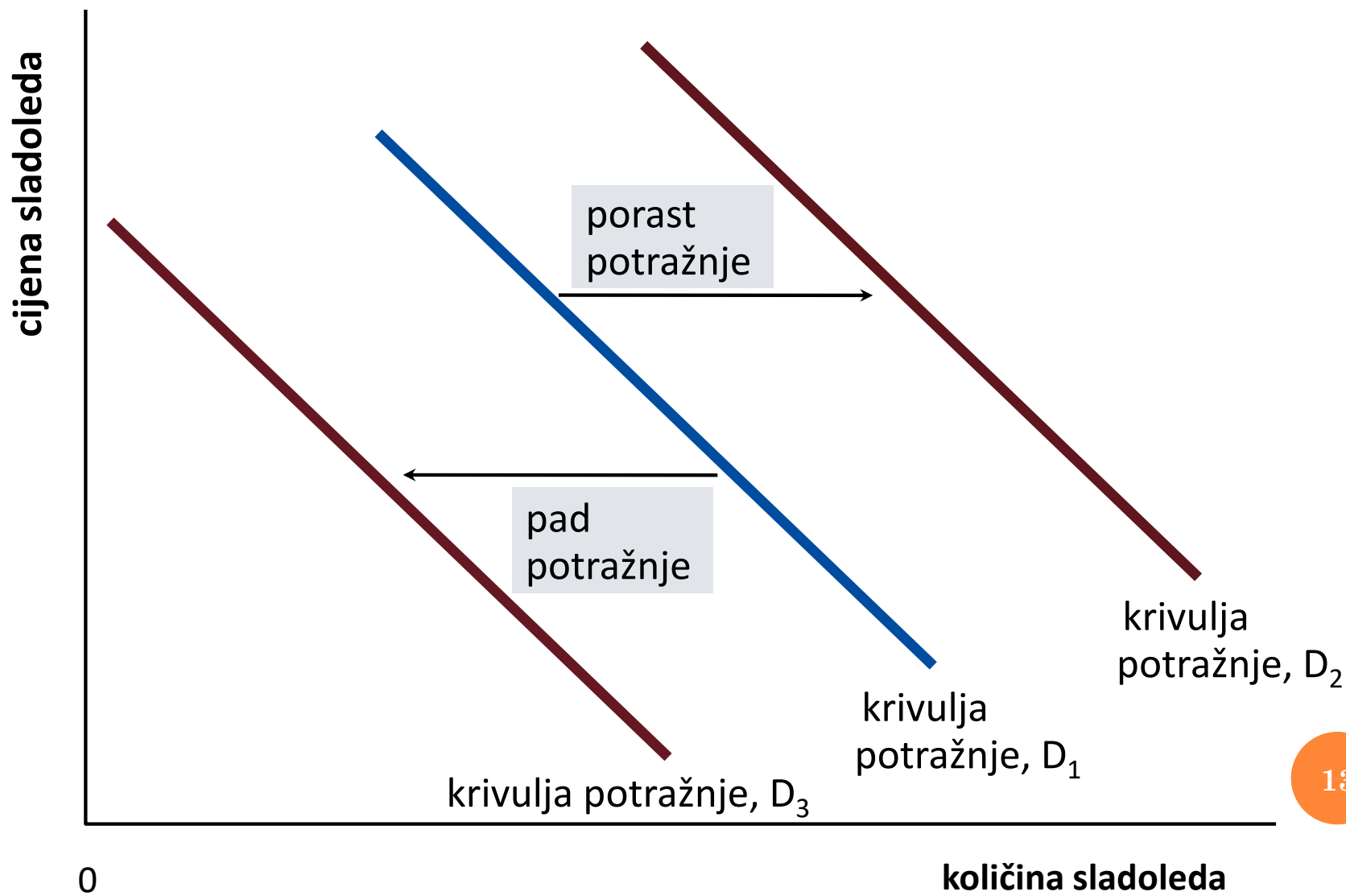

PROMJENA POTRAŽNJE

- pomak krivulje potražnje u lijevo ili u desno od trenutnog položaja
- uzrok je promjena koja mijenja potražnju kod svake cijene

A.

POMAK KRIVULJE POTRAŽNJE

OVISNOST POTRAŽNJE O PRIHODU

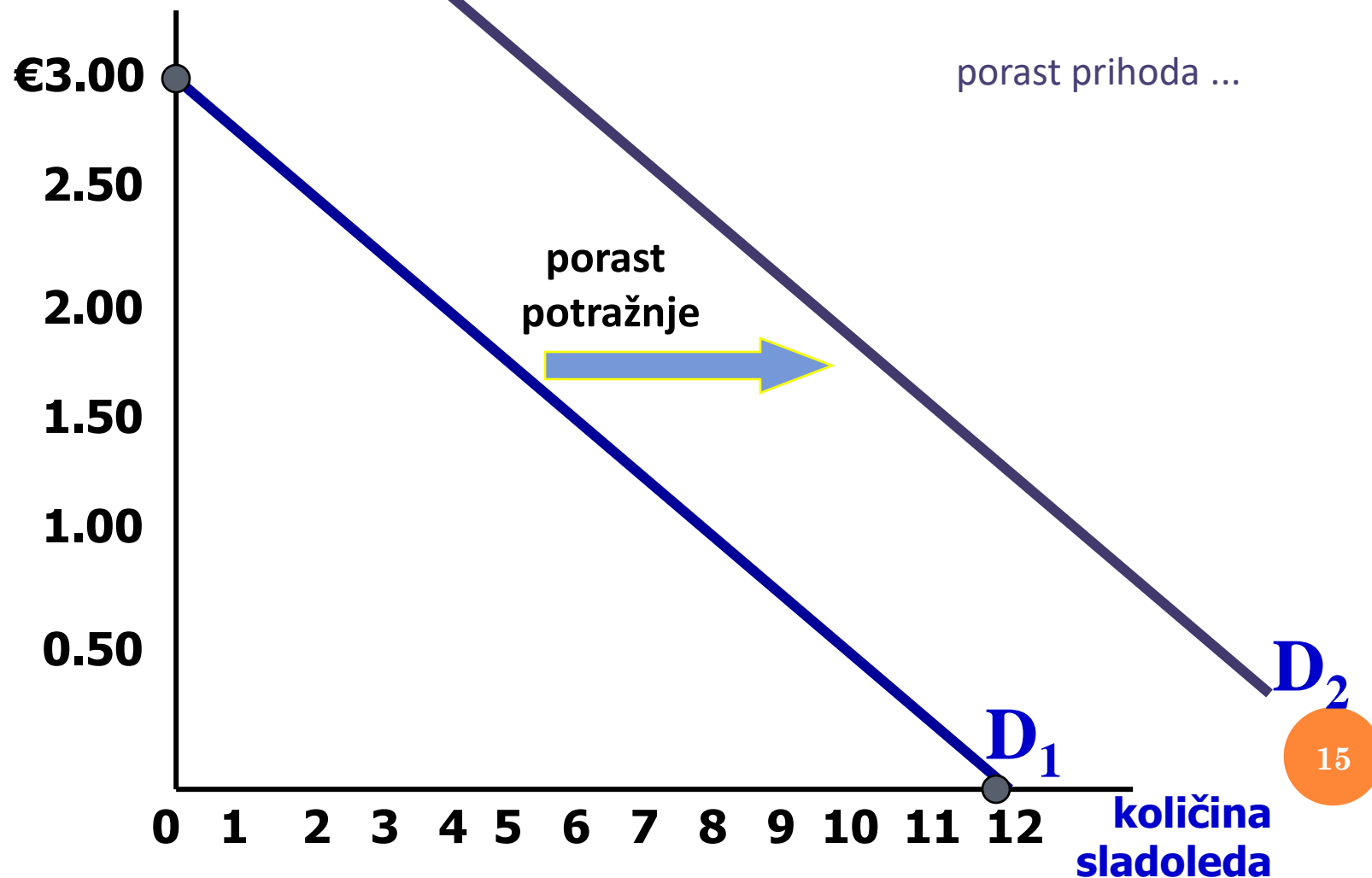
- ovisnost potražnje o prihodu kupca
 - **normalna** dobra - porastom prihoda kupca raste potražnja
 - **inferiorna** dobra - porastom prihoda kupca pada potražnja

A.

PRIHOD KUPCA

NORMALNO DOBRO

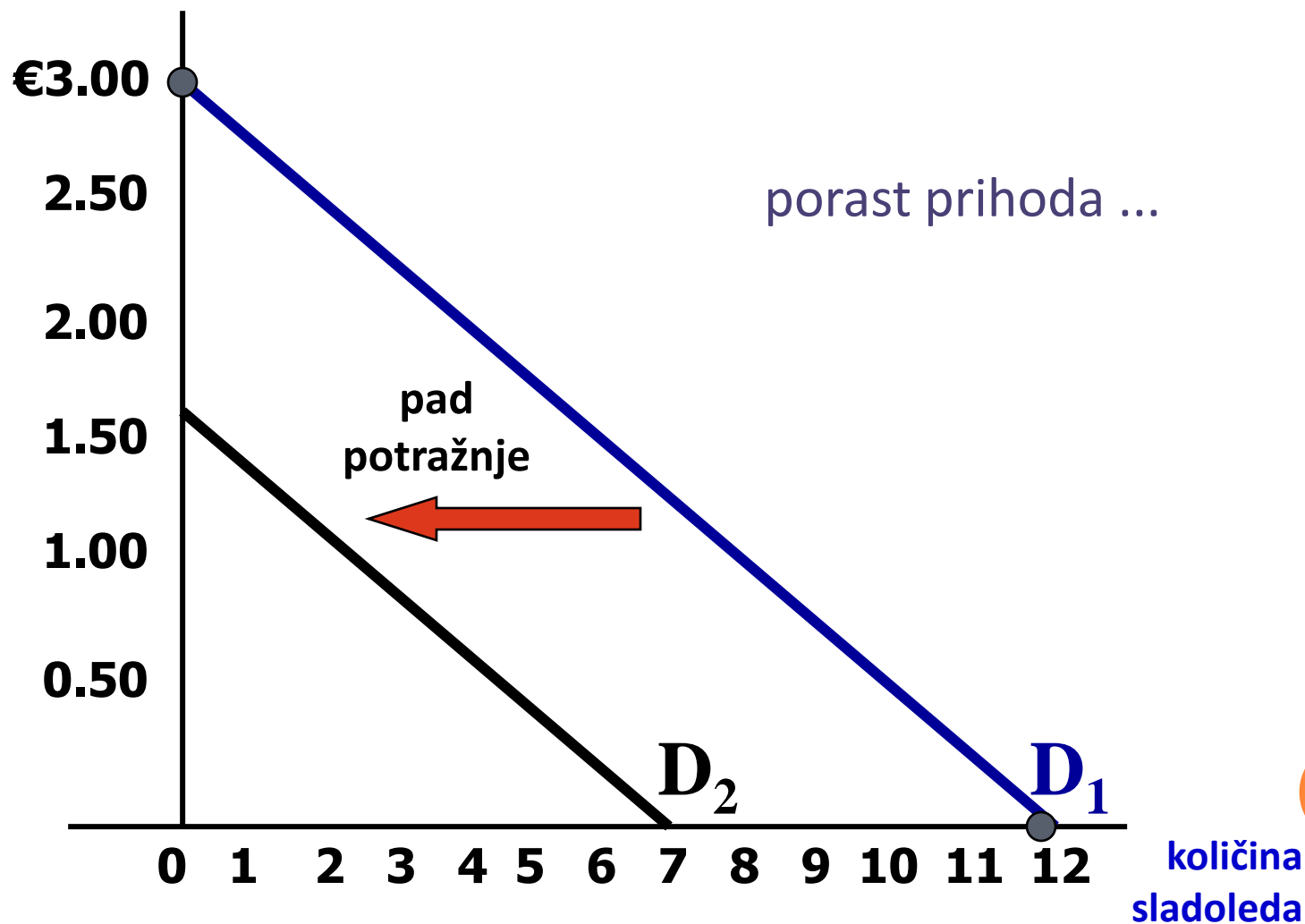
cijena sladoleda

A.

PRIHOD KUPCA INFERIORNA DOBRA

cijena sladoleda

A.

CIJENA POVEZANIH DOBARA

- Kad porast cijene jednog dobra poveća potražnju za drugim dobrom kažemo da su ta dva dobra ***substituti ili zamjenska dobra***.

(primjer Coca-Cola i Pepsi-Cola)

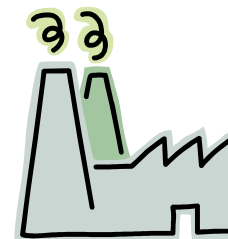
- Kad porast cijene jednog dobra smanji potražnju za drugim dobrom kažemo da su dva dobra ***komplementarna dobra***.

(primjer automobili i gume)

B.

PONUĐA

- *Ponuda dobara* je ona količina dobara koju je prodavač u mogućnosti i spreman proizvesti i ponuditi za prodaju u različitim količinama i po različitim cijenama tijekom specifičnog vremenskog perioda (dnevno, tjedno, itd.)

- Zakon ponude

$$P \uparrow \longrightarrow Q_s \uparrow$$

$$P \downarrow \longrightarrow Q_s \downarrow \text{ ceteris paribus}$$

B.

PROMJENA KOLIČINE PONUDE

cijena
sladoleda

€3.00

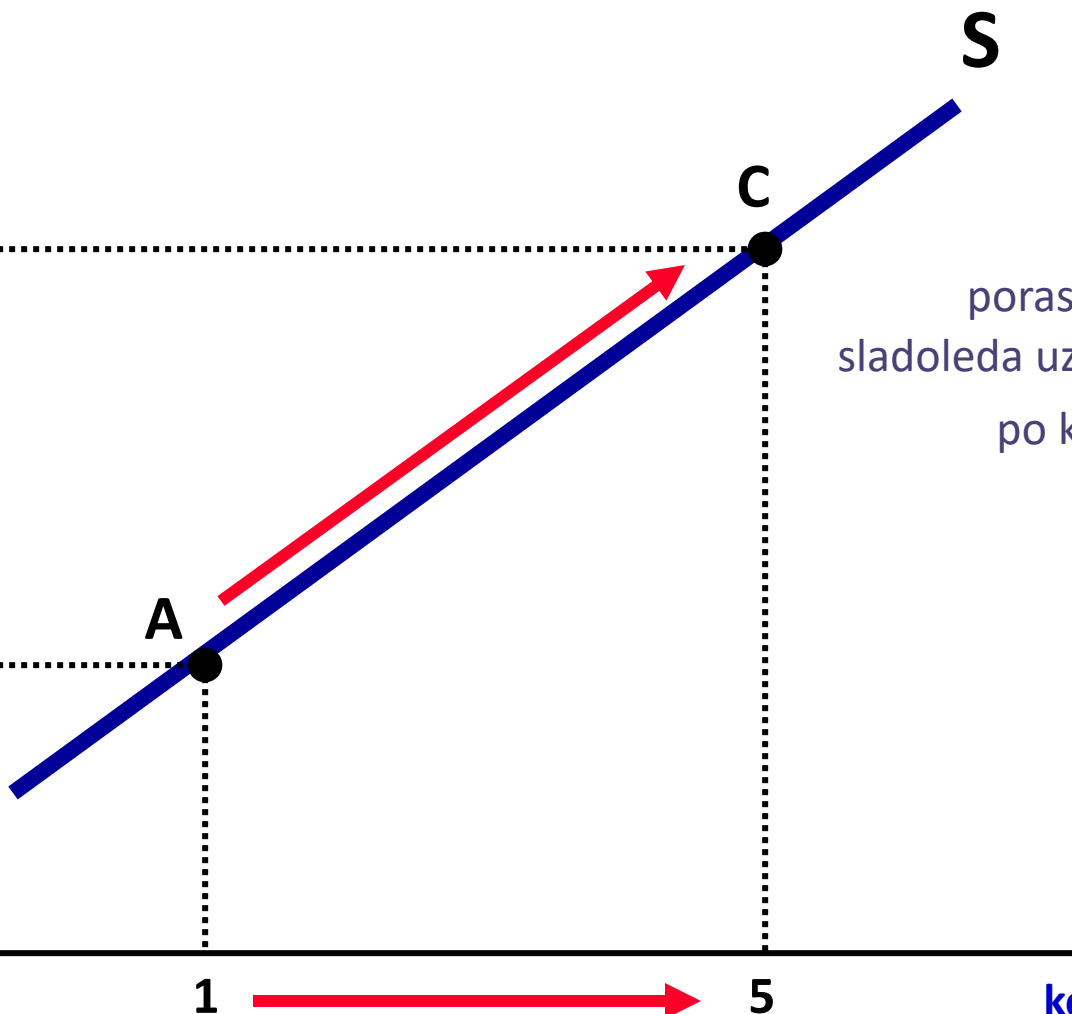
1.00

0

1

5

količina
sladoleda

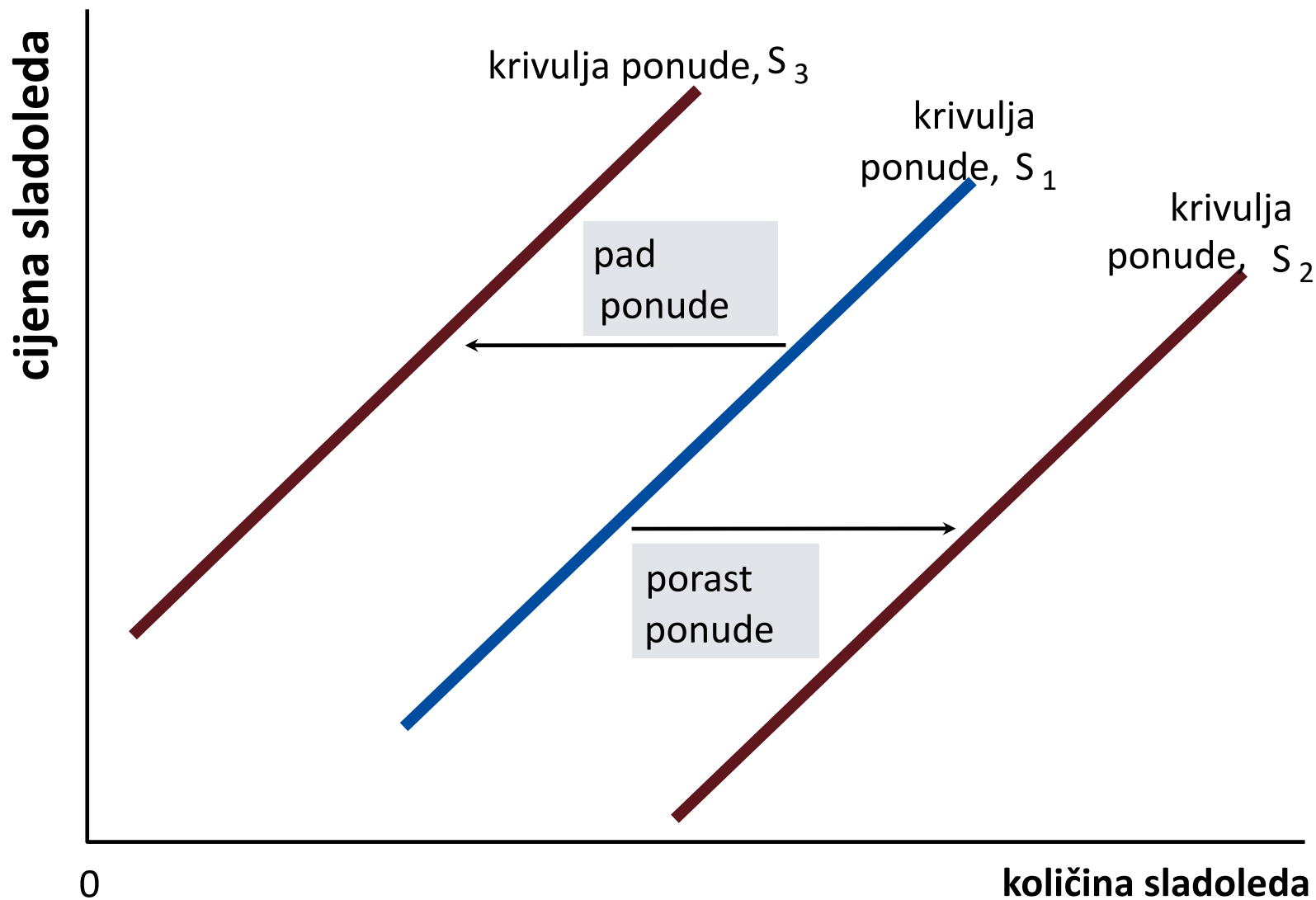
ceteris paribus
porast cijene
sladoleda uzrokuje pomak
po krivulji

PROMJENA PONUDE

- pomak krivulje ponude u lijevo ili u desno
- uzrok je promjena u nekom odlučujućem faktoru koji nije cijena
 - cijena sirovina
 - tehnologija
 - cijena ostalih dobara
 - broj prodavača
 - porezi i poticaji
 - vladine restrikcije

B.

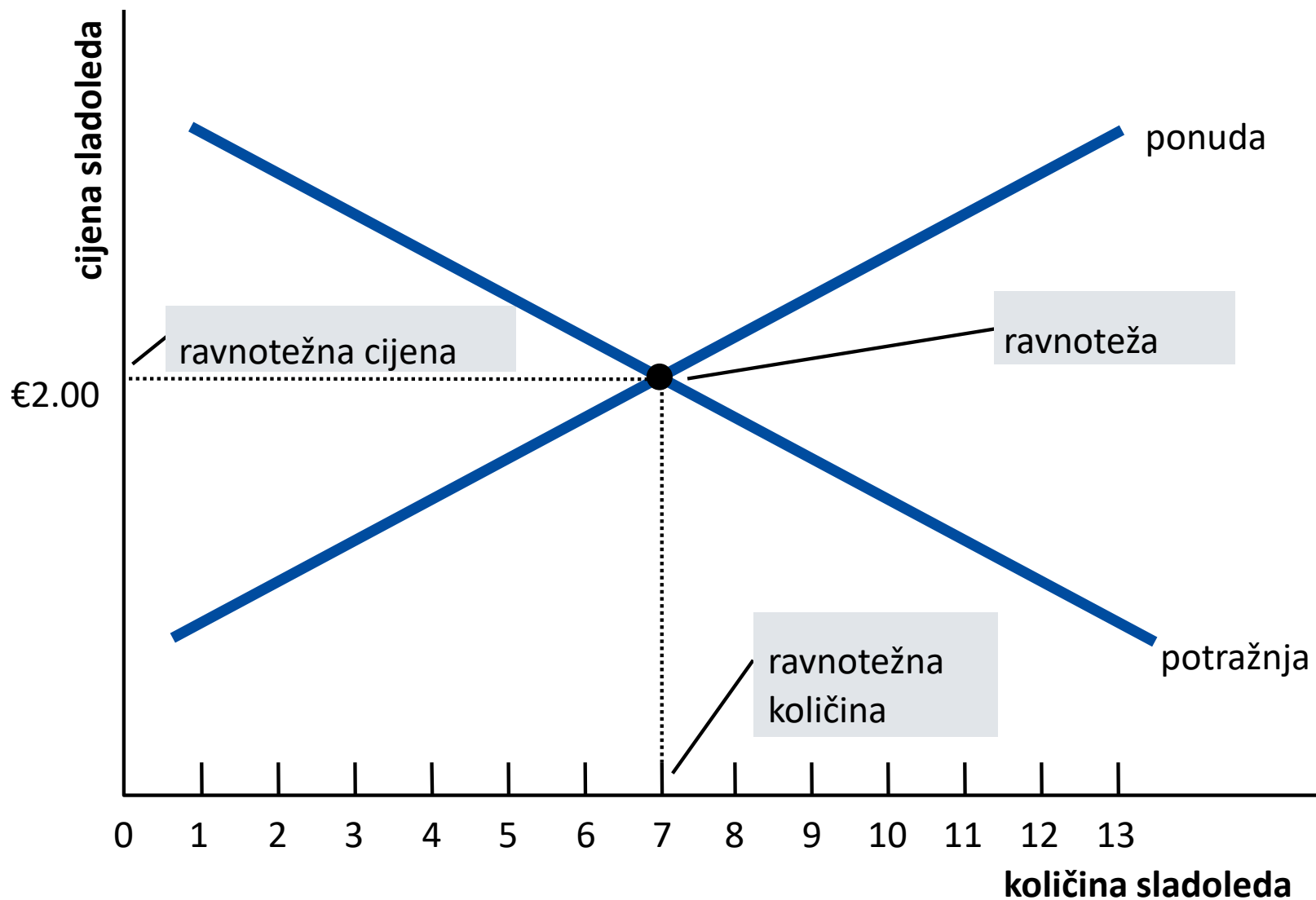
POMAK KRIVULJE PONUDE

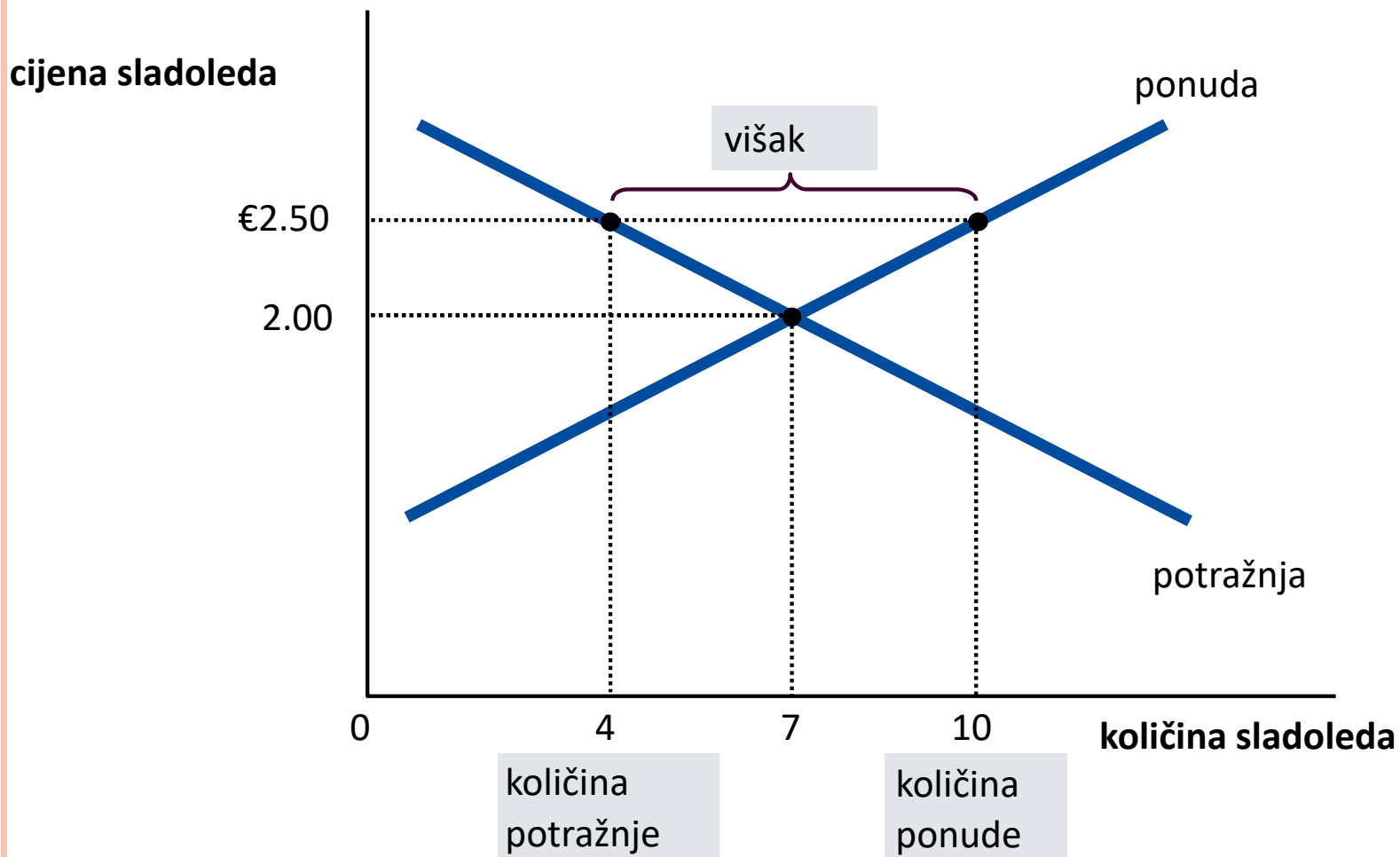
RAVNOTEŽA PONUDE I POTRAŽNJE

- *Ravnoteža (ili tržišna ravnoteža, ekvilibrij)*
 - **postignuta cijena** kod koje **ponuđena količina** nekog dobra **jednaka traženoj količini** tog istog dobra.
- *Ravnotežna cijena*
 - cijena kod koje je izjednačena tražena i ponuđena količina
 - na dijagramu to je cijena kod koje se sijeku krivulje ponude i krivulje potražnje
- *Ravnotežna količina*
 - ponuđena količina i tražena količina kod ravnotežne cijene
 - određena presjecištem krivulja ponude i potražnje

RAVNOTEŽA PONUDE I POTRAŽNJE

NERAVNOTEŽA TRŽIŠTA -VIŠAK

POREMEĆAJ TRŽIŠTA

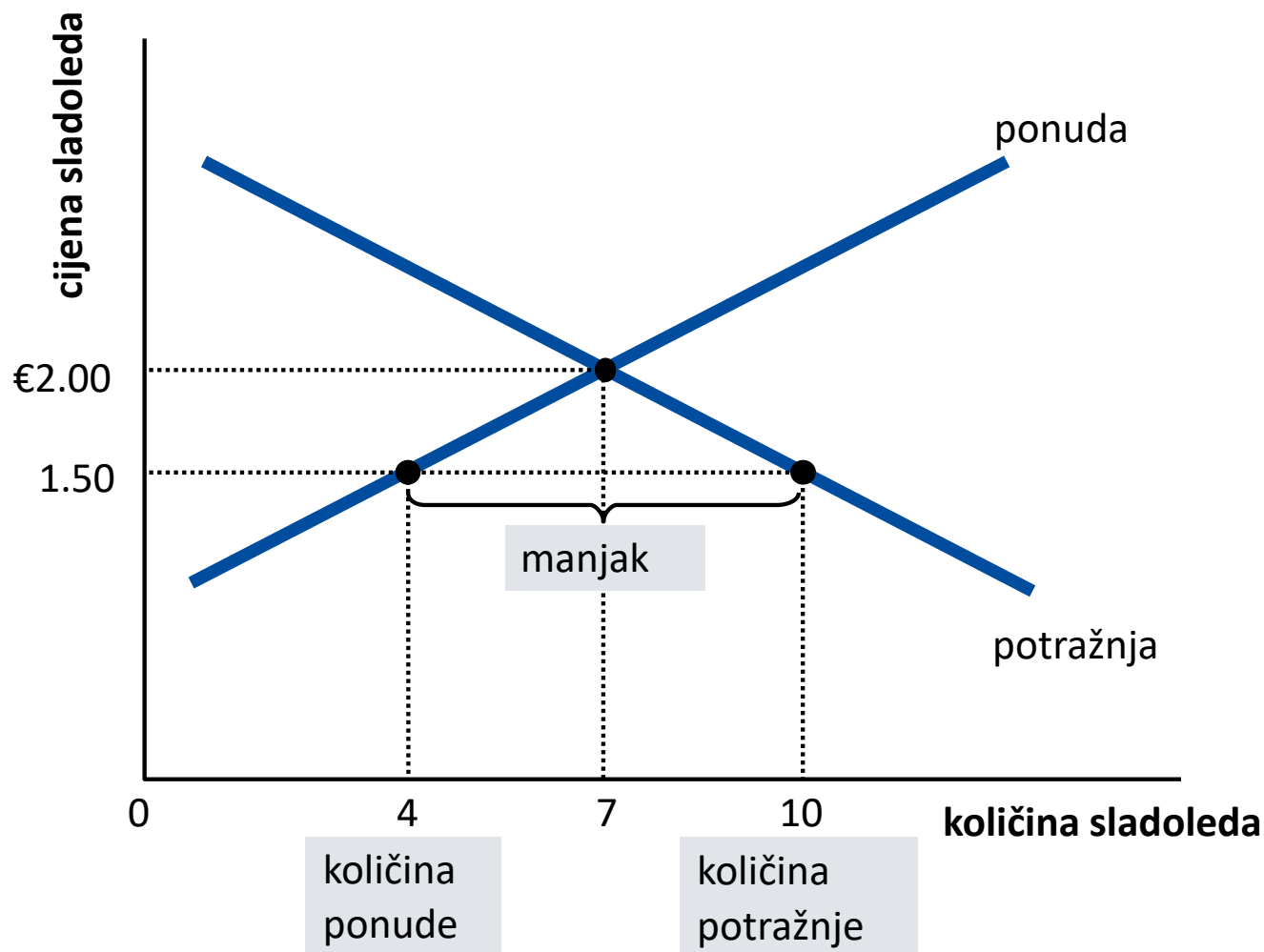
○ *višak*

- kad je cijena $>$ ravnotežne cijene,
onda je količina ponude $>$ količine potražnje
 - prodavači snižavaju cijenu kako bi povećali prodaju, te dolazi do pomaka prema ravnoteži

○ *manjak*

- kad je cijena $<$ ravnotežne cijene,
onda je količina potražnje $>$ količine ponude
 - prodavači povećavaju cijenu jer previše kupaca potražuje ista dobra, te dolazi do pomaka prema ravnoteži

NERAVNOTEŽA TRŽIŠTA - MANJAK

PONUDA I POTRAŽNJA

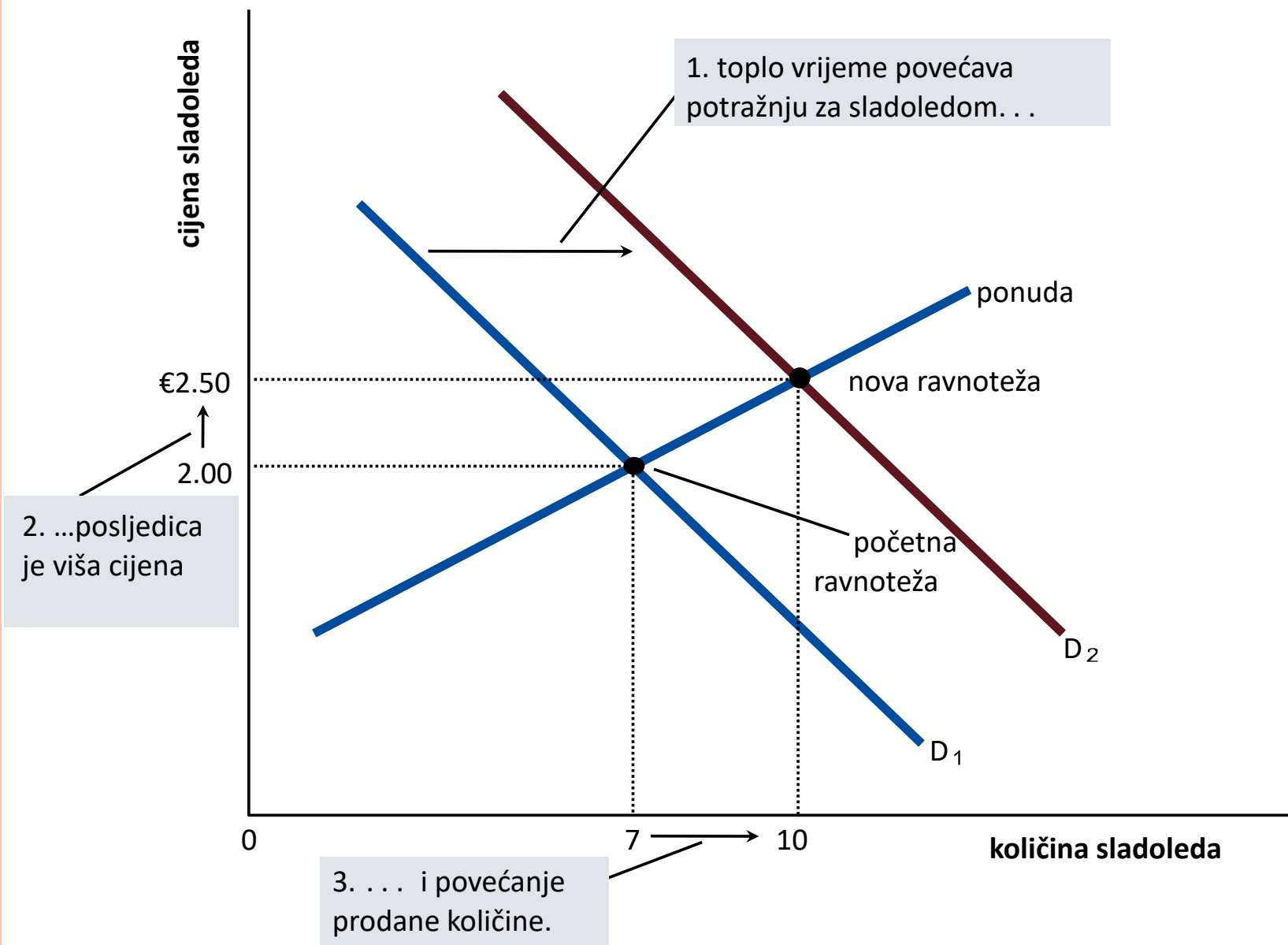
- Kada ponuda prelazi potražnju, akumulira se **višak** proizvoda → dolazi do pada cijene → to vodi opet na točku ravnoteže
- Kada potražnja prelazi ponudu (situacija kada se javlja **manjak**), cijene rastu → opet se kreće ka točki ravnoteže
- Potražnja je funkcija:
 - Cijene
 - Cijene drugih dobara
 - Dohotka potrošača
 - Ukusa potrošača
- Ponuda je funkcija:
 - Cijene proizvoda (usluge)
 - Oportunitetnog troška resursa potrebnih za proizvodnju
 - Tehnologije potrebne za proizvodnju

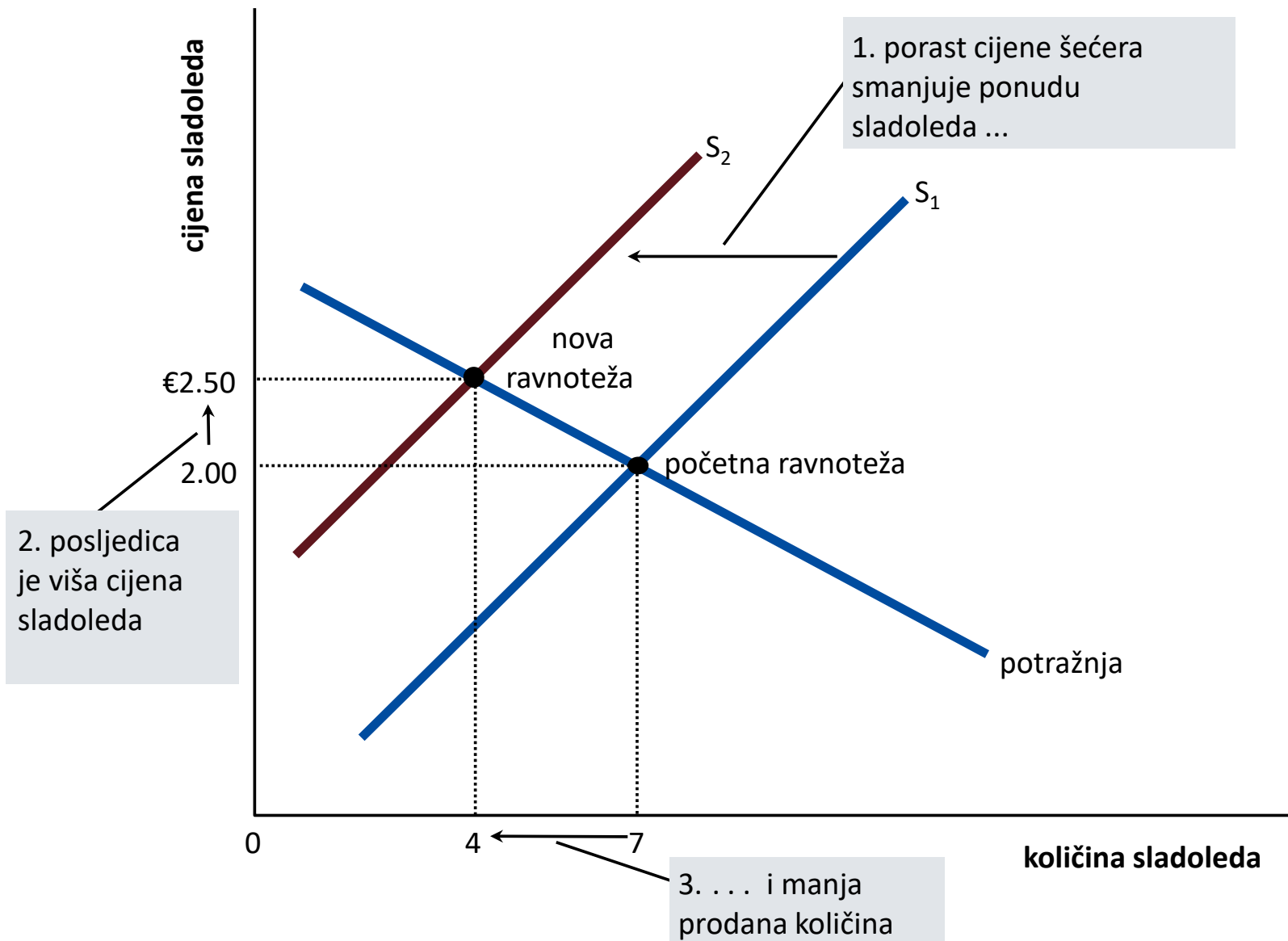
ZAKON PONUDE I POTRAŽNJE

- zahtjeva da se cijena bilo kojeg dobra tako prilagodi da količine ponude i količine potražnje tog dobra budu u ravnoteži;
- odlučuje da li neki događaj pomiče krivulju ponude ili krivulju potražnje (ili obje);
- odlučuje da li se krivulja (ili krivulje) pomiče (pomiču) u lijevo ili u desno;
- koristi dijagram ponude i potražnje zbog određivanje utjecaja provedenog pomaka na ravnotežnu cijenu i količinu

KAKO PORAST POTRAŽNJE UTJEČE NA RAVNOTEŽU

KAKO SMANJENJE PONUDE UTJEČE NA RAVNOTEŽU

PITANJE

- **Određuje li cijenu na tržištu ponuda ili potražnja?**

DVOSTRUKI POMAK

- Što se događa ako dođe do ISTOVREMENOG pomaka krivulje potražnje i ponude?
Nacrtajte dijagrame!

1. POTRAŽNJA ↑, PONUDA ↑

- CIJENA?, KOLIČINA ↑

2. POTRAŽNJA ↓, PONUDA ↓

- CIJENA?, KOLIČINA ↓

3. POTRAŽNJA ↑, PONUDA ↓

- CIJENA ↑, KOLIČINA?

4. POTRAŽNJA ↓, PONUDA ↑

- CIJENA ↓, KOLIČINA?

SAŽETI PRIKAZ ZAKONA PONUDE I POTRAŽNJE

Zakon ponude i potražnje		Ponuda		
		Pada	Ne mijenja se	Raste
Potražnja	Pada	Količina pada; Cijena pada ili raste.	Količina pada; Cijena pada.	Količina pada ili raste, cijena pada.
	Ne mijenja se	Količina pada; Cijena raste.	Ne mijenja se ništa.	Količina raste; Cijena pada.
	Raste	Količina pada ili raste; cijena raste.	Količina raste; Cijena pada.	Količina raste; Cijena pada ili raste.

PROVJERA RAZUMIJEVANJA

1. Što će se dogoditi s krivuljom ponude ako se smanji broj prodavača ?
2. Ako su automobili i gume komplementarni proizvodi nacrtajte kako će utjecati smanjenje cijene automobila na potražnju guma? Nacrtajte dijagram.